

Torsdag den 19. desember 1940.

Bev. nr. 10

Ved 2 tiden fikk jeg en telefonoppringing fra Justisdepartementet om jeg kunne komme til en konferanse med ket. statsråd Riisnæs. Jeg svarte jeg kunne komme, men ville gjerne ha med meg 2 kolleger. Fikk til svar at det ikke var noe i veien for det.

Dommerne Rivertz og Bonnevie fulgte med meg.

Riisnæs åpnet konferansen med å si at han hadde funnet å burde la meg på forhånd få høre om de forandring-er i Høyesterett som ville komme. Det var ham maktpålig-gende å finne en tilfredsstillende løsning og han hadde lagt seg neget i sælen for å få i stand en ordning. For å få representert det syn som var gjort gjeldende av Terboven hadde han vært inne på den tanke å oppnevne 19 nye dommere ved siden av de 18 gamle, men hadde funnet det upraktisk å ha en så stor Høyesterett. En måtte derfor slå inn på en annen vei. Og det var at de 8 eldste trådte tilbake i henhold til aldersgrense-forordningen. Stang, som satt arrestert som mistenkt for politisk forbrytelse, ville samtidig bli avskjediget. Det ville så bli oppnevnt 9 nye dommere. Justitiarius kunne så ordne det slik at det i hver rett alltid var et flertall av de nye dommere. De gamle dommere, som var i mindretall, ville ^{selv} fritt kunne gjøre sin mening gjeldende, uten å bli utsatt for noen overlast. Han hadde Terbovens ord for at de skulle ha sin fulle rett til å si sin mening. På spørsmål av Bonnevie om han trodde Terboven ville gi dette løfte skriftlig, svarte han at han trodde han skulle oppnå det. Forevrig hadde han tenkt seg at aldersgrense-forordningen ikke skulle gjøres gjeldende for landets dommere, som altså skulle kunne bli sittende som før til de var 70. Det viste seg at det han tenkte på, var en forandring av aldersgrense

forordningen i denne retning etter at den var blitt brukt overfor Høyesterett. Under vår samtale om den stilling de gjenværende medlemmer av Høyesterett ville få, fremholdt han at deres uavhengighet var jo sikret ved at de fikk si sin mening, selv om de - som værende i mindretall - ikke fikk noen innflydelse på utfallet. Fra vår side ble påpekt det ekstraordinære ved at justitarius på forhånd sammensatte retten med det for øye å oppnå et bestemt resultat. Han ville ikke riktig innrømme at en slik ordning strød med de enkleste prinsipper for hvordan justitarius burde sammensette avdelingene. Han trodde retten i den store konsesjonsaken var blitt sammensatt slik som han nå var inne på. Jeg sa: Ver noe fjernt fra Thinn, så var det å ta slike hensyn ved sammensetningen av retten. Og jeg kunne for mitt eget vedkommende si, at jeg alltid hadde søkt å undgå ethvert skjær av mistenke for å sammensette retten med tanke på utfallet. Hans plan var et brudd med en linje som alltid hadde vært regnet som absolutt ufravikelig.

Han kom inn på at med en flertalls-avgjørelse i plenum ville en kasse over vanskelighetene. Mindretallet ville da i fremtidige saker være bundet av plenums-dommen. Vi svarte at han tok feil. En plenums-dom var ikke mere bindende enn ethvert annet prejudikat. Følte mindretallet seg overbevist om at plenums-dommen var uriktig, kunne det ikke slå seg til ro med at det var bundet av den.

Jeg hadde inntrykk av at vi ikke hadde overbevist ham om at hans plan ikke førte fram.

Vi kom under samtalen inn på om Høyesterett snart kunne stå overfor en sak med konflikts-stoff. Han sa at han hadde gitt ordre til å holde slike saker tilbake. Vi nevnte at vi hadde et par prissaker som Kjeremålsutvalget hadde henvist og som derfor

når som helst kunne komme fore.

Vi kom også inn på forordningen om domsmannsutvalgene. Han sa at den var nok et hastverksarbeid. Den ville i øvrig ikke bli satt ut i livet. Den var ment som en midlertidig ordning, og det var nå ikke bruk for den.

Vi kom inn på de ny-utnevnte høyesterettsdommeres stilling. Det ville ikke bli krevet av dem at de gikk inn i N.S. Men på den annen side frengikk det av hans uttalelser at forutsetningen var at de som ble satt inn i Høyesterett respekterte det syn som Terboven hadde gitt uttrykk for. Hvor dan deres stilling ville bli, om de senere kom til å skifte mening, ble nevnt fra vår side. Noe tilfredsstillende svar fikk vi ikke.

Det ble fremholdt fra vår side at vi ikke kunne se muligheten av at noen av dommerne ville kunne fortsette med slike arbeidsvilkår som av ham nevnt. Noen arbeidsglede kunne det ikke bli for en som visste at det alltid ville bli sørget for at hans rettsyn ikke skulle få flertall for seg. Og det var heller ikke menende med deres dommer-are å sitte i retten under slike forhold. Dennevis uttalte at han var en av de som ikke ville bli rammet av aldersgrense-forordningen. Han kunne si at det for ham ville være umulig å fortsette.

Under samtalen nevnte jeg at Høyesterett for tiden var helt å jour og at en derfor i nedsfall kunne greie seg med 5 medlemmer uten å få ulike rettsensur som vi hadde for noen år siden.

Da vi gikk uttalte han ønsket om at det ikke i anledning av situasjonen ble gjort forestillinger fra Høyesterett. Han ba spesielt om at det ikke ble skrevet til Terboven. Jeg lovet å imøtekomme hans ønske. Han ~~arkiverte~~ ^{underskrev} også ønske om at denne konferanse ikke ble gjort til gjenstand for offisiell drøfting el
el

at de uttalelser som var falt fra han kom utenfor Høyesterett. Vi svarte at vi måtte gjøre våre kolleger kjent med det som var sagt, men videre ville hans uttalelser ikke bli bragt. Han var enig i at vi ga vårt referat til Høyesterett. Han nevnte at han kom til å rette en forespørsel til hver enkelt av dommerne under 65 år om å fortsette. Han antydde og den mulighet at enkelte av de under 65 gikk mot at noen av de over 65 ble sittende.